

Še 24 dni do volitev lokalne nemoči

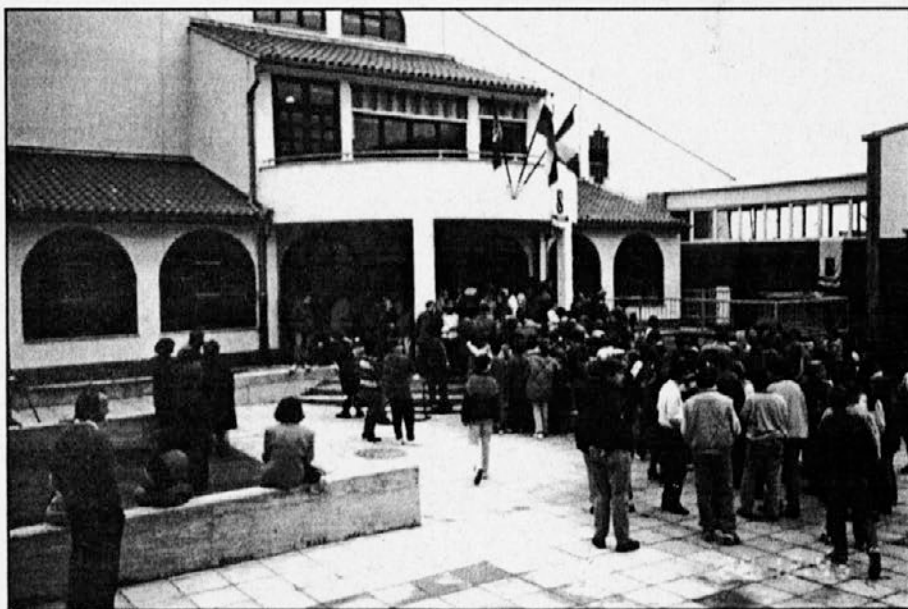
Volitve so volitve, še najslabše so dobre. To pravilo velja v vseh demokracijah in vseh sistemih, saj so volitve najbolj učinkovito sredstvo za tolaženje ljudi, ki so izgubili stik z odločanjem in jim ostanejo volitve edini trenutek, ko tudi oni o nečem odločajo. Seveda ne gre za neposredno odločanje o nekaterih življenjskih problemih (obdobje odločanja delavskih svetov ali zborov krajanov je šlo dokončno mimo), temveč za posredno odločanje o tem, kdo bo v bodoče odločal namesto nas. V tem smislu so volitve pač najpomembnejše sredstvo demokracije, pa čeprav se z njimi odloča o tem, da bomo v bodoče pač bolj podobni kakšni krajevni skupnosti kot občini.

Tokratne lokalne volitve imajo za Izolo poseben pomen. Z njimi se označuje obdobje ko izgublja velik del svojih dosedanjih pristojnosti, predvolilni boj, ki se bo zagotovo šele razvnel, pa bo postregel z veliko folklorne in malo pravega predstavljanja stvari. Pogled na dosedanje kandidatne liste in posamezne kandidate že daje vedeti, da bodo v prvem planu sicer zelo populistični cilji (od marine do cerkvene strehe), v ozadju pa je seveda interes kapitala in obvladovanja prostora, kar je nekaj povsem normalnega. In če se zavedamo tega, potem ne bo težko razumeti kdo drži vse vajeti v rokah. Poglejmo samo imena kandidatov za župana in jim skušajmo najti stično točko. Toda, volitve so tudi trenutek, ko naj bi v politiki veljal fer plej, zato o kandidatih do izvolitve ne bomo povedali nič slabega.

V vseh dolgoletnih demokracijah, kjer so dali skozi že ničkoliko podobnih dogodkov, poznajo takomenovano spekulativno prognoziranje izida volitev, kombinirano s političnimi ocenami politologov in raziskovalcev javnega mnenja. Kaj bi ti strokovnjaki lahko ugotovili v izolski občini? Ugotovili bi, da so se bivši komunisti in bivši mladinci navidezno razšli, čeprav prvi še vedno dajejo kruh drugim, da so krščanski demokrati zaradi pomanjkanja kadrov in sporov v republiškem vrhu skoraj izginili s prizorišča, da je poizkus združitve vseh strank slovenske pomladi propadel zaradi nasprotovanja zelenih kandidatu SDSS, kar ima za posledico samostojno kandidaturo zelenih, da je kot feniks ponovno vzniknila Zveza za Primorsko, da je SLS tiho, da so Narodni demokrati stranka enega, da Demokratov ni, da so se prejšnji izgubili v LDS, da je vse skupaj ena takšna neznanka, da bi si izide upal napovedovati le David Cooperfield.

Navidezna resničnost se je z igralnih avtomatov preselila tudi v našo deželo in občino. Četrtega decembra bomo imeli virtualne volitve virtualne oblasti virtualne občine Izola. Da bi bilo vsaj veselo.

Mef

KANDIDATI ZA ŽUPANA

Prav nesrečno se je zalomilo, da mora Mandrač v tiskarno v sredo dopoldne, zadnji rok za vlaganje kandidatur pa je sredo ob 19. uri zvečer, zato žal nimamo vseh podatkov. Do dvanajste ure so na volilni komisiji svoje kandidatne liste vložili Socialni demokrati, Demokratična stranka upokoencev, Slovenska ljudska stranka in Združena lista socialnih demokratov. Prva kandidatura za župana je prišla iz SDSS, njihov kandidat je **Bojan Zadel**, ki ga podpirajo tudi SLS in ND, po nepotrjenih vesteh pa so napovedani kandidati drugih strank: **dr. Gasperini (LDS)**, **Ivan Tomažinčič (ZLSD)**, **Franc Goljevšček (Zeleni)**, **Aleš Bohinec (Zveza za Primorsko)**. Seveda pa se do izteka zadnjega roka lahko zgodi še kakšno presenečenje v obliki neodvisnega kandidata, čeprav je res, da bi ta za kandidaturo moral zbrati najmanj 50 verificiranih podpisov volivcev, kar pa še zdaleč ni lahka naloga.

V tej številki še:

- Za nami potop II.
- Diskriminacija v kinu
- Župan, vi ste baraba
- Lokalne volitve 94
- Il Mandrachio
- EKO - LOGIK

Nova osnovna šola je končno odpra vrata, žal ravno v tednu, ko smo zaradi praznikov ostali brez Mandrača, zato je odveč ponavljati podatke o tem, kako velika in kako moderna je. Dejstvo je, da je otvoritev s svojo prisotnostjo počastil minister Gaber s sodelavci, da so se številni gostje pohvalno izrazili o sami šoli in da so bili še najbolj zaskrbljeni sami šolniki, saj ugotavljajo, da jim že zdaj primanjkuje dve učilnici.

Pa vendar je zadovoljstvo nad dokončanim delom premagalo vse pomisleke in tudi slabo voljo, zadovoljna je bila tudi občinska oblast, ker je izpolnila javno obljubo, da bo šola nared do konca oktobra. Zgodilo se je in zato jim gre čestitati.

LEPA VEST

(VO) Vsem, ki ste v zadnjih dneh oktobra prejeli položnice za plačilo prvega obroka električne energije - v večini primerov gre za kar krepko zasoljene račune, sporočamo, da imate možnost ugovaranja, če sodite, da je račun previsok. Pogoj je ponovno osebno odčitavanje števca še pred iztekom plačila. Na Elektro Koper je treba sporočiti odčitano stanje (dejansko stanje) na kar bodo v obračunski enoti realno obračunali porabo električne energije. Seveda vas moramo opozoriti, da pri obračunu veljajo nove zimske za 100 % višje cene. Na Elektro Koper so pri pošiljanju položnic upoštevali povprečno porabo v treh zadnjih lanskih mesecih.

PTT's NOT DEAD je rubrika v kateri objavljamo vaša pisma, mnenja, odgovore na posamezne članke v MANDRAČU ali kaj drugega, širši javnosti pomembnega. Po sklepu časopisnega sveta in uredniškega odbora objavljamo članke dolge do 40 tipkanih vrstic. Pisma morajo biti podpisana z naslovom avtorja. Nepodpisanih pisem ne objavljamo, prav tako ne objavljamo tistih pisem, ki so po vsebini v nasprotju z zakonom o tisku, novinarskim kodeksom, so žaljiva ali za širšo javnost nezanimiva. Pisem in fotografij, objavljenih na tej strani ne honoriramo in ne vračamo.

ZA NAMI POTOP

Pod tem naslovom nam je poslanka Breda Pečan v prejšnjem Mandraču postregla s svojim prvim predvolilnim golažem v katerem ni manjkalo polresnic in demagogije že v samem naslovu. No in rezultat je že tu. Na četrtkovem zasedanju občinske skupščine, točneje DPZ, so poslanci ZL, ob naravnost absurdni podpori predsednika skupščine g. Grahka, preprečili sprejem sklepa IS o najetu kredita za obnovo strehe na cerkvi sv. Mavra. Za kaj gre?

Gre preprosto za pridobitev na času, pred vrati so namreč lokalne volitve. Poslanka očitno računa na absolutno zmago njenih, kaj bo lažjega kot odložiti popravilo strehe na cerkvi, zaradi nerešenih socialnih problemov v njeni volilni bazi. Očitni populizem! Zakaj?

1. Ni razloga, da IS in predsedniku Adlerju ne bi verjeli, da je streha na cerkvi, ki je za naše mesto tudi

pomemben zgodovinski spomenik, v kritičnem stanju.

2. Škofijski ordinat v Kopru zagotavlja kar polovico potrebnih sredstev za ta poseg.

3. Ugodni kredit Krekove banke iz Maribora na 5 let pa omogoča občini odpraviti ta problem popolnoma neboleče.

4. Odplačevanje bi se pričelo šele po enem letu, ko bodo organizacijske spremembe v občini davno urejene.

Preizkušene metode ekskluzivistično pravoverne poslanke poskušam razumeti, kar pa seveda ne velja za g. Grahka, ki cerkev potrebuje mnogo bolj kot jaz ali poslanka. Tvegaj je, da bo v njej v stalni nevarnosti, ker se je zopet strinjal s samozvano "demokratsko levico".

Delegat DPZ
Vladimir Kern

DISKRIMINACIJA V IZOLSKEM KINU

Dne 22. septembra sem nameravala iti v kino v Izoli, ker sem v Izoli tudi doma. Vendar, še preden sem sploh prišla v stavbo, sem naletela na oviro: 3 stopnice. Glede na to, da sem na invalidskem vozičku, je to zame praktično nepremagljiva ovira.

Zato pa sem poslala Gorana, ki je bil z mano, v notranjost kina, naj se pozanima, kako bi si lahko ogledala kinopredstavo. Ven je prišel z negativnim odgovorom. Moški, ki je bil na vratih, mu je striktno

prepovedal moj vstop v kino, češ da se v kinodvorano pride samo po stopnicah. Goran se je ponudil, da me lahko nese po stopnicah, vendar je imel moški že pripravljen odgovor, da bi jaz v primeru požara ostala nemočna v dvorani. Če pomislimo realno: v primeru požara se ne bi rešilo tistih 100 ljudi v dvorani.

Mene pa zanima, zakaj so dostop do kinodvorane zamenjali z barom, ne da bi pomislili na tiste, ki težko hodijo po stopnicah in na tiste, ki sploh ne morejo. Zavedam se, da je racionalen odgovor: BUSINESS. Vendar pa to ni noben business, če je človek prisiljen hoditi v kino v Koper. Tako je bilo svetovano invalidom iz doma Dva topola, ki se nahaja v stari izolski bolnišnici.

Glede na to, da je bil kino renoviran pred manj kot letom dni je krivda vseh, ki so sodelovali pri prenovi objekta, da niso pomislili na drugače premikajoče se ljudi.

S HITRIMI KORAKI GREMO V EVROPO!

Alenka Mejak

BREZPLAČNI MALI OGLASI INŠTRUKCIJE

Absolventka pedagoške fakultete - učiteljica razrednega pouka nudi pomoč pri učenju učenca od 1. do 8. razreda. Telefon 62 694

OJAČEVALEC

Kitarski ojačevalec MONTARBO - 70W nujno ugodno prodam.

Tel. 067 - 72-061 (od 20. - 23. ure)

AVTOMOBIL

Terensko vozilo sovjetske izdelave, GAZ, srebrne barve, PRODAM.

Informacije: Canova Verdi

LJUDJE SMO PAČ TAKI:

za svoje stvari poskrbimo, za drugo nas ponavadi ne skrbi preveč. To velja tudi pri stanovanjskih objektih: za svoja stanovanja poskrbimo, za skupne prostore (stopnišča, kolesarnice ...), ki so zaradi pogostejše in množičnejše uporabe še bolj potrebni vzdrževanju in popravil, pa nas ravno ne boli glava. Pa čeprav je to tudi naša last! Žal se nekateri tega premalo zavedajo! Zato se kolektivno reševanje takšnih težav, zdaj, ko ni več hišnih svetov, ne obnese. Do tega spoznanja je prišlo že veliko ljudi, ki so se spričo tega odločili za svojega upravljalca objektov. To predlagamo tudi vam. Prepustite nam skrb za upravljanje z vašim objektom. Več kot tisoč jih je, ki so nam zaupali in doslej smo njihova pričakovanja izpolnili. Pokličite nas čimprej - še preden nastanejo problemi, in predstavili vam bomo naše delo in ponudbo za sodelovanje.

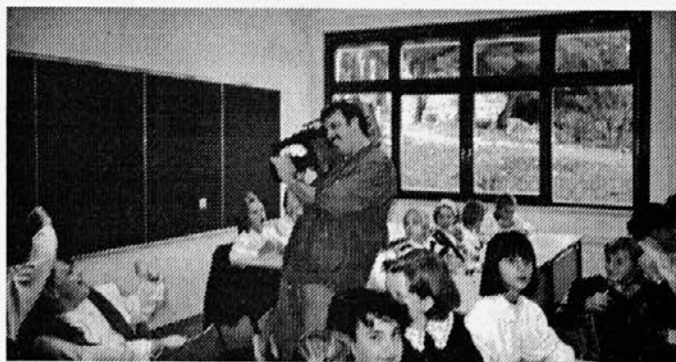
P.S. Shranite ta oglas, saj boste naslov zagotovo potrebovali.

STAVBENIK
SERVISNE STORITVE DOO, KOPER

Ul. 15. maja 16, Koper, Tel.: 32 031

Pa nasvidenje!

ZA KONEC VESELO

(TF) Zasedanje občinske skupščine se je oni četrtek pred štirinajstimi dnevi le delno posrečilo. Sklepčna sta bila le zbor krajevnih skupnosti in družbeno politični zbor. Prav danes (10.11.) pa naj bi se sestal še zbor združenega dela. Zaradi praznikov Mandrač prejšnji teden ni izšel, zato o dogajanju v skupščinskih dvorani pišemo danes z rahlo zamudo.

Biserka s podporo

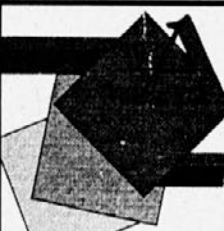
Najbolj zanimivo razpravo so seveda vsi pričakovali ob točki, ki se je nanašala na imenovanje v.d. ravnatelja nove osnovne šole v Livadah. Na to točko so se pripravili starši otrok, ki pouk sedaj že obiskujejo v Livadah in so že drugič ne celo tretjič dobobra napolnili dvorano na Kristanovem trgu. Že na skupnem zasedanju obeh zborov je njihov predstavnik prisotnim delegatom povedal, da starši otrok podpirajo dosedanje v.d. ravnateljico OŠ Livade in po njihovem mnenju ni nobenih zadržkov, da omenjena ne bi bila ponovno izvoljena. Taki trditvi se je zoperstavil predsednik izvršnega sveta Adler, ki je vnovič dokazoval, da Biserka Grabar le ni opravila vsega dela ter da se je ob zapletih z izgradnjo osnovne šole tudi neodgovorno in sprenevedajoče obnašala. Tudi na ločeni seji je Davorin Adler poskušal prepričati poslance družbeno političnega zbora, da ne izvolijo Biserke Grabar, temveč naj mandat za imenovanje v.d. ravnatelja OŠ Livade dodelijo izvršnemu svetu. Iz neuradnih in nepreverjenih virov v okolici skupščine je bilo tudi slišati ime, ki naj bi ga izvršni svet imel v predalu. Šlo pa naj bi za Mira Borenška, do pred kratkim ravnatelja OŠ Vojka Šmuc.

S svojim prepričevanjem pa predsednik izvršnega sveta ni uspel. Marjan Jovanovič je nato presekala začarani krog glede vodstva nove šole. Vprašal je zakaj se morajo oni pravzaprav ubadati s tem vprašanjem. Po njegovem mnenju gre samo za vprašanje ali Biserka Grabar dobi podporo skupščine. Da pa bi to izvedeli je treba o tem glasovati. S takim predlogom so se strinjali vsi poslanci družbeno političnega zbora. Glasovanje je dejansko pokazalo ves nesmisel prerakanja, saj so za Biserko Grabar glasovali vsi razen enega, ki se je vzdržal. Zanimivo je, da sta za imenovanje Biserke Grabar glasovala tudi oba prisotna poslanca LDS, kar dokazuje, da ni šlo samo za strankarski spor, temveč za mnogo ožjo, bolj osebno zadevo. Tokrat je krajši konec potegnili predsednik izvršnega sveta.

Ne za cerkev

ali: Župan vi ste navadna baraba!

Zelo živahna razprava se je razvila tudi okrog najema dolgoročnega kredita za obnovo župnijske cerkve svetega Mavra. Izvršni svet je predlagal skupščini, da izolsko občino dolgoročno zadolži v višini 12 milijonov tolarjev. Omenjeni kredit bi izolska občina pod dokaj ugodnimi pogoji pet let odplačevala Krekovi banki iz Maribora. Na tak sklep so imeli predvsem pomisleke poslanci Združene liste. Omenjeni poslanci sicer nimajo prav nič proti obnovi cerkve, celo nasprotno, tudi oni se zavedajo obupnega stanja v katerem se cerkev nahaja in si tudi oni želijo čimprejše

GMA

d.o.o.

-menjalniški posli
 -zastopništvo in posredovanje pri prometu blaga in storitev

Tel. 066 63 808 0609 614 374

&

Menjalnica Trafika

- ▶ ugoden nakup in prodaja tuje valute
- ▶ za večje količine možnost posebnega dogovora

- velika izbira
- ▶ časopisov
- ▶ tobačnih izdelkov
- ▶ igrače
- ▶ šolske potrebščine
- ▶ kozmetika ...
- ▶ nad 5000 SIT

Urnik
 od 7.00 ▶ 19.00
 sobota 7.00 ▶ 13.00

možnost plačila
 v 2 obrokih

obnove. Menili pa so, da je neodgovorno v tem trenutku zapufati občino, ko se niti ne ve kakšna bo občina v bodoče po spremembah sistema lokalne samouprave oziroma s kakšnimi sredstvi bo občina v bodoče sploh poslovala. Za govorniški oder je nato stopil župan Zvonko Grahek, ki je pohvalil prizadevanja izvršnega sveta za iskanje možnih poti za obnovo župnijske cerkve, je pa tudi sam menil, da bi bilo mogoče res neodgovorno sedaj tik pred volitvami najemati kredit. Pripravil je tudi kompromisni sklep, ki govori o tem, naj se prizadevanja za obnovo cerkve nadaljujejo, naj se pa o dolgoročni zadolžitvi izreče občinski svet, ki se bo formiral v kratkem. Menil je še, da če se je na obnovo čakalo toliko časa, se lahko počaka še mesec ali dva. Tak sklep je razjezil poslanca Kerna, ki je županu Grahku očital, da je navadna baraba. Od njega, krščanskega demokrata kaj takega ni pričakoval. Menil je, da bi tako priložnost morali pograbiti z obema rokama. Gospoda Kerna je podprl predsednik izvršnega sveta, ki je v ponovni obrazložitvi tudi povedal, da sredstva za vračanje najetega kredita ne bi smela biti problem. Približno tri milijone na leto bo občina zanesljivo imela, če ne, pa naj se sploh ne ustanovi. Župan je nato še enkrat razložil, da on ni proti obnovi cerkve, povedal pa je tudi, da je občina že sedaj zadolžena, da se res še ne ve kakšne pristojnosti bo v bodočem sisetmu lokalne samouprave sploh imela in da je zato bolje, da se z odločitvami o novem zadolževanju počaka. Na glasovanju, ki je sledilo na trenutke zelo ostri in obtožujoči razpravi, predlog izvršnega sveta o dolgoročni zadolžitvi ni bil sprejet.

VABILO LASTNIKOM PLOVIL

Lastniki plovil (manjših in večjih) ste vabljeni v petek 11.11. ob 18. 00 uri v hotel Marina, da se dogovorimo o našem prispevku turizmu in v našo osebno korist. Istočasno se bomo pogovorili o problematiki privezov, zato vabimo tudi predstavnike Marine, Komunale, zavarovalnic in Pristaniške izpostave.

Zbor sklicuje Matic d.o.o.

KAKO LAHKO KOGA SPLOH IZVOLIMO?

Izolsko občino smo razdelili na štiri volilne enote in sicer: Volilno enoto STARO mesto, ki bo volila 5 članov bodočega občinskega sveta, tudi v drugi volilni enoti (KS II.) bodo volili 5 članov OS, enako tudi v tretji volilni enoti (Livade). Le v četrti volilni enoti (KS Jagodje in KS Korte) bodo volili 6 članov bodočega večinskega sveta. V vseh volilnih enotah bomo seveda volili iste kandidate za župane, medtem ko bodo liste kandidatov za občinski svet v glavnem različne.

VOLITVE ŽUPANA

Volili ga bomo po večinskem sistemu. Če bo kateri od njih že v prvem glasovanju dobil več kot 50 odstotkov glasov je seveda že izvoljen, v nasprotnem (kar je najbolj verjetno) pa bomo morali v

drugem krogu izbirati med dvema kandidatom, ki bosta dobila največ glasov v prvi rundi.

VOLITVE ČLANOV OBČINSKEGA SVETA

Glede na to, da smo se v občini odločili za več volilnih enot bo pri nas veljal naslednji način izračunavanja rezultatov glasovanja:

Vse glasove, ki so jih prejeli kandidati vseh list se deli s številom članov OS, ki jih volimo. Vsaka lista dobi toliko mandatov kolikor je količnik vsebovan v številu glasov, ki jih je dobila. Ponazorimo to na KS 1: Volimo 5 članov OS, volilo pa je 2.000 volivcev. Če to število delimo s 5 dobimo količnik 400 ($2.000:5=400$). Če je neka lista dobila 600 glasov ima izvoljenega enega člana občinskega sveta, 200 glasov pa prenaša na občinsko raven za drugo delitev ostanka mandatov.

V naslednji številki Vam bomo

predstavili glasovalni listič, da se boste lahko pripravili na trenutek, ko se bo treba odločati med listami in med kandidati, ki bi jim dali preferenčni glas. Kandidat s preferenčnim glasom bo seveda imel veliko več možnosti, da je izvoljen med kandidati določene liste.

(nadaljevanje sledi)

PREDVOLILNA ANKETA

Našo anketo smo morali za teden dni prekiniti, saj so prav pred izidom Mandrača bile oddane vse kandidacijske liste, to pa bi lahko v osnovi spremenilo realnost ankete, saj se bomo volivci v veliki meri odločali o imenih, ne pa le o strankah. Zato bomo anketo nadaljevali v naslednji številki, le da bomo tokrat opravili anketo s konkretnimi imeni kandidatov za župana in list kandidatov za občinski svet.

Komu koristijo, takšni kot so?

Je narkomanija bolezen? Če je, zakaj potlej nimajo narkomani enakih pogojev za zdravljenje, kot vsi ostali bolniki? Kakšna razlika je med narkomanom in alkoholikom? Marsikdo bo morda dejal, da nobene vendar je ugotovitev napačna. Oba sta sicer odvisneža vendar je razlika v tem, da ima alkoholik več možnosti za zdravljenje, da je okolica do njegovega problema bolj strpna, njegov predmet naslade in užitka bolj poceni...

Res pa je, da je obojih odvisnežev vedno več in da se po številu narkomani zelo približujejo alkoholikom, kar je v zadnjem času vedno bolj opazno. Morda so narkomani samo bolj skriti, kar pa zadeve ne obrne. Dejstvo je, da so prav tako upravičeni do zdravljenja kot so alkoholiki. Žal v praksi ni tako, saj je ravno nerazumevanje njihovega problema pogosto ovira pri tem. Slika narkomana je v ljudeh nekaj groznega, umazanega, vzbuja odpor, zaničevanje... Začuda se alkoholikom godi bolje? Celo oni obsojajo narkomane!

Marsikdo opravičuje svoje zaničevanje do narkomanov s tem, da precej kriminala temelji ravno na njih ali pa zaradi njih. Vendar ne gre pozabiti, da so v ta kriminal nemalokrat potisnjeni iz potrebe, ki izhaja iz njihove bolezni in da so jih vanj potisnili ravno tisti, ki niso zasvojeni (razen z željo po profitu).

Takih je vse več in vse lepše so oblečeni. Zadnje čase je vse več tudi govoric o tem, da je treba nekaj ukreni-

ti, zelo malo ali pa skoraj nič ni govora o tem, da bi tem ljudem pomagali in jim omogočili zdravljenje, ki sicer ni poceni vendar je ob morebitnem uspehu preplačano. Da je treba nekaj ukreniti in ne pomagati je lahko jasno že iz usode komun, ki naj bi tem ljudem pomagale na poti k ozdravitvi (Krog nad Sečoveljami, Planina ...) Je strah opravičilo?

Morda. Kaj bo pa takrat, ko bo kateri teh staršev, ki so tedaj pokazali gnus in odpor do take ustanove v svoji bližini, zalotil svojega otroka kako ves tresoč zabada injekcijsko iglo v napeto žilo in bo prisiljen gledat, (znova svojega otroka) ki bo ves napet gledal v brizgo kjer bo mešal svojo kri z opojno tekočino in si vse skupaj z vidnim zadovoljstvom vbrižgal, morda še ne vedoč in ne zavedajoč se posledic, ki bodo prišle. Kaj bo takrat ko njihov otrok ne bo več podoben človeku, temveč bo nekje sam trpel izgubo svoje biti, umazan, pobruhan, zaničevan

in od vseh pozabljen. Bodo takrat hodili na razne ustanove, kjer bodo lahko povedali kako dobri starši so in koliko so storili za svojega otroka, on pa jim tako vrača? Morda.

Ob koncu sestavka še razveseljiva novica o kateri bomo več napisali v naslednjem Mandraču. Naš someščan, ki je bil na zdravljenju v eni takšnih komun se za božič vrača domov. Dokončno! Naj bo to božično darilo za nas in upanje za tiste, ki bodo šli po njegovih stopinjah

Ivan Vrtnek Blaško.

Zveza telesnokulturnih društev Občine Izola

**Organizira 12. Martinov pohodni tek
v Kortah v nedeljo 13. novembra**

Prijave od 10. ure dalje v Kortah pred domom vaščanov. Start ob 11. uri, proga poteka od Kort do Šareda in nazaj.

Kategorije:

Družine, moški do in nad 40 let, ženske do in nad 40 let.

Za najboljše in za udeležbo pokali in praktične nagrade.

Po zaključku prireditve bo za udeležence žrebanje priložnostnih dobitkov.

Vabljeni

Prireditve je primerna za vse za nezainteresirane, malo trenirane in druge ... V slučaju dežja bo tek prihodnjo nedeljo.

Pokrovitelj:

Adriatic
zavarovalna družba d.d.
assicurazioni s.p.a.

IL MANDRACCHIO

Foglio della comunità italiana di Isola

Verdinote '94

Canzoni per un abbraccio

"Vorremmo stringere in un abbraccio tutti i bimbi meno fortunati che ogni giorno, nei paesi sconvolti da guerre fratricide, soffrono per l'odio che alberga nel cuore di coloro che li hanno messi al mondo e che, nella ricerca vana di un domani migliore, stanno distruggendo quello che, per secoli, avevano costruito con sacrifici". Pensiamo che migliore presentazione di un festival internazionale di canzoni per bambini e ragazzi di questa fatta da "Avvenire" l'Associazione d'arte e cultura di Battipaglia che da dodici anni organizza con impareggiabile squisitezza "Verdinote", non si possa trovare in questo mondo, purtroppo, sempre più ricco di incertezze. Un tanto è emerso pure dai contenuti delle canzoni in concorso per l'ambita "nota d'oro", che a detta di tanti esperti del settore non ha nulla da invidiare allo "Zecchino d'oro" dell'Antoniano di Bologna.

In concorso per le note d'oro quest'anno pure tre composizioni di nostri connazionali isolani: i fratelli Elvino e Claudio Chicco con la canzone "Dinosauetto", cantata da Mateja Vasič; Daniela e Claudio Chicco con "Amico verde", interpretata da Marina Trani e Lucia Scher e Amina Dudine con la canzone "Mi manchi" per la voce di Manuela Trani. Le prime due sono riuscite a superare la severa selezione delle semifinali nelle rispettive sezioni.

"Verdinote 94" per la comitiva degli isolani è stata una grande occasione per stringere nuove amicizie e per conoscere luoghi di rara bellezza quali Paestum, Pozzuoli e Napoli.

Gianfranco Siljan

Indagine tra i nostri lettori

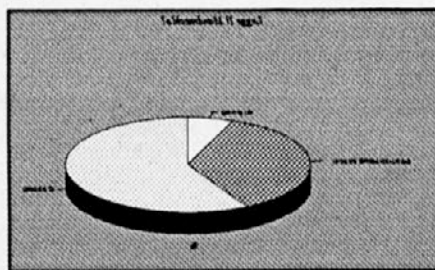
Conferma della linea editoriale

A un anno dalla nostra prima uscita come Il Mandracchio - foglio della Comunità italiana di Isola - nell'ambito del Mandrač abbiamo deciso di compiere un'indagine fra gli iscritti alla Comunità per vedere se la nostra politica di redazione è stata giusta e se eventualmente c'è qualcosa che abbiamo trascurato e quindi da cambiare. Inizialmente era stato preso un campione di 100 persone scelte a caso nell'elenco dei soci e con apparecchio telefonico, dato che abbiamo optato per un'indagine telefonica che è molto più veloce di quelle tradizionali. Il campione è stato comunque dimezzato, cosicché gli intervistati sono stati complessivamente 50, di tutte le fasce d'età e di professione, in maggioranza residenti a Isola, senza però trascurare i dintorni (Corte, Malio, Jagodje, Polje, Dobrava).

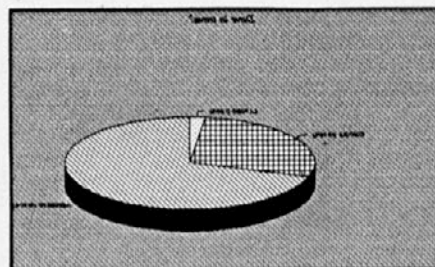
Ad ogni intervistato abbiamo posto le seguenti domande:

1. Legge "Il Mandracchio" - foglio della comunità italiana di Isola?
2. Dove lo trova?
3. Gli argomenti trattati sono di suo gradimento?
4. Dove le sembra mancante e quali temi vorrebbe trovare?
5. È d'accordo con la diffusione del foglio all'interno del "Mandrač"?
6. Che prezzo dovrebbe avere il "Mandrač - Il Mandracchio" in edicola?
7. Lo comprerebbe?

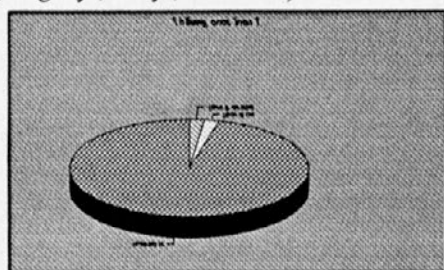
Vediamo ora quali sono state le risposte degli intervistati.

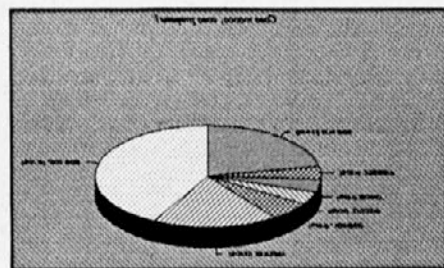
Il 58 % degli intervistati legge Il Mandracchio regolarmente, il 36 % saltuariamente, mentre soltanto il 6 % non legge affatto il nostro foglio.

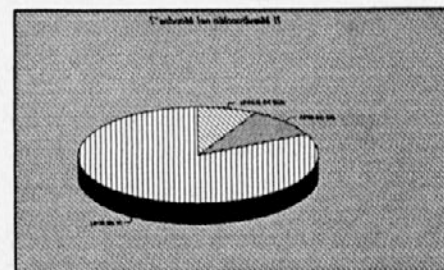
Il 70 % degli intervistati trova Il Mandracchio in edicola, il 28 % lo riceve tramite abbonamento, un intervistato (il 2 %) lo riceve sul posto di lavoro.

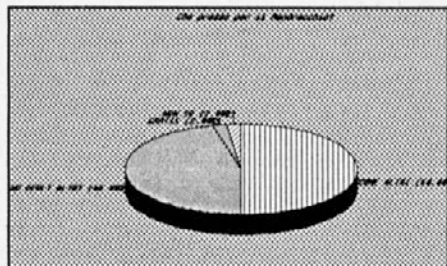
La bellezza del 96 % (48 intervistati) è soddisfatta degli argomenti trattati, un intervistato (il 2 %) non trova i temi trattati di suo gradimento, mentre un altro intervistato non sa cosa dire.

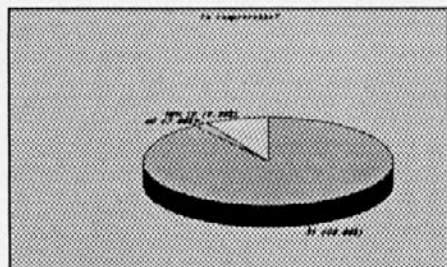
Questa domanda è la cosiddetta domanda di controllo, per convalidare la precedente. Dato che le risposte potevano essere diverse, la percentuale totale non è 100. Ebbene qui, in base al 42 % delle risposte Il Mandracchio "va bene così", secondo il 58 % bisogna ampliarlo, 3 intervistati (6 %) hanno risposto "non so". E con che temi ampliare il nostro foglio? Attività comunitaria e vita dei connazionali, problemi occupazionali, agricoltura, reintrodurre la rubrica Auguri, un intervistato ha proposto che Il Mandracchio sia settimanale, un altro che tratti tutti i temi di tutta la minoranza italiana che vive in Istria e a Fiume.

L'82 % degli intervistati è d'accordo che il Mandracchio venga diffuso come parte integrante del Mandrač, il 10 %, invece, è contrario, mentre un altro 10 % non lo sa.

Il 50 % degli intervistati ritiene che il prezzo del Mandrač-II Mandracchio dovrebbe essere più o meno come i prezzi degli altri giornali, il 46 % ritiene, invece, che dovrebbe essere inferiore, mentre soltanto un intervistato ha risposto che dovrebbe continuare ad essere gratis, e un altro non ha saputo rispondere alla domanda.

Il 90 % degli intervistati comprenderebbe il giornale, il 2 % no, e l'8 % non lo sa.

Analizzando i dati di questa mini indagine, che, comunque, vista l'alta percentuale del campione è alquanto rappresentativa, possiamo chiaramente dedurre che la politica condotta dalla nostra redazione è stata in sostanza giusta, sia per quanto riguarda la diffusione all'interno del Mandrač, sia per quanto riguarda i temi trattati. D'altro canto, specialmente le risposte alla domanda numero 4 potranno servire alla redazione per aprire altre tematiche, e forse, o meglio, possibilmente, anche con il vostro contributo. Il Mandracchio, purtroppo, salvo qualche rara eccezione, viene preparato dai soli membri della redazione, che già in diverse occasioni aveva fatto appello ai lettori di inviare propri articoli arricchendo così il giornale. Inoltre se si volesse passare all'edizione settimanale, questa redazione non ce la farebbe. I risultati di questa indagine sono comunque una bella soddisfazione per chi con tanto impegno e senza richieste di gratifiche materiali, nel proprio tempo libero, spende molte ore a preparare questo foglio. Una soddisfazione, sì, ma anche una sfida per cercare di migliorare ulteriormente.

Andrea Šumenjak

Briscola e tresete

Torneo dela comunità

"Bato e strisso e se possibile se fassemo anche qualche moto, nel tresete naturalmente". Questa la grande strategia dela maggioranza dele copie che le ga partecipà al secondo torneo de carte organizà egregiamente dala Comunità dei italiani "Pasquale Besenghi degli Ughi" de Isola.

E cussì dopo che Danilo, organizador e arbitro insindacabile, ma sai contrastado, ga dà fià ale trombe e anche ai tromboni, le 17 copie che le desiderava cimentarse nela "scienza" e, sopraduto, nela circonfenza del fondo schena le se ga butà nel mondo dei quattro colori e altrettanti segni con l'odor dei parsuti e dele mortadele soto el naso e con el bicer de vin stampà sula fronte. Duto pareva calmo fin quando no se ga capì che a missiar le carte ghe doveva eser una quinta persona. Roba che no xe stada digerida dal compare de quel che xe finì in pension anticipada per gaver missiada carte gran parte dela sua vita. Dopo se xe passadi al tresete e la roba la xe cambiada de colpo. Quel ambiente che'l pareva neto, duto d'un boto el xe diventà una camera de non tropo neti. Infatti, duti ga tacà gratarse senza che ghe fossi una ragion. Per fortuna el duto xe finì senza de quei dela disinfestazion, ma anche senza de quei dela ganassa e cortel, cussì che i parsuti (primo premio) i xe finidi nele case de Dario Babič e Božo Sukljan e le mortadele (secondo premio) le xe andade ala corte de Dario Starič e Darko Grbas.

GIS

Elezioni

Mercoledì 16 novembre, alle ore 17.00, scade il termine per la consegna delle candidature per l'elezione dei membri del Consiglio della Comunità nazionale autogestita comunale di Isola, il massimo organo del Gruppo nazionale italiano della nostra cittadina. Le liste di candidatura, composte da un massimo di 9 candidati e corredate da 15 firme d'appoggio, devono essere inoltrate presso la Commissione elettorale particolare del Comune di Isola (Riva del sole, 8). Candidati e proponenti devono essere iscritti agli elenchi elettorali della Comunità Nazionale Italiana di Isola.

Come previsto dalla legge, l'elenco elettorale è in visione presso gli organi competenti. I connazionali che per vari motivi non risultano presenti nel succitato elenco (neomaggiorenni e altri) possono iscriversi allo stesso entro le ore 12.00 di venerdì 18 novembre 1994 presso la Segreteria della Comunità Nazionale Italiana di Isola.

Attività

Sabato 12 ottobre alle ore 19.30, nella Casa di cultura di Isola, il Teatro "La contrada" di Trieste presenta la commedia "La locanda grande" di Carpinteri & Faraguna.

Domenica 20 novembre alle ore 10.00, nella chiesa parrocchiale, in occasione della festa di San Mauro - patrono di Isola, partecipazione del Coro "Haliaetum" alla S. Messa.

Martedì 22 novembre alle ore 18.00, nella Sala grande della Comunità, conferenza del prof. Mario Schiavato sul tema "Yemen, il paese delle mille e una notte".

Foto: C. Chicco

Il Mandracchio, foglio della comunità italiana di Isola
 Redattore responsabile: Claudio Moscarda
 La redazione: C. Chicco, M. Maurel, C. Moscarda, C. Raspoli, S. Sau, G. Siljan, A. Šumenjak, G. Trani
 Indirizzo: via S. Gregorčič 76, 66310 Isola, Slovenia
 tel-fax: +386 66 / 65031 / 65853

OBVESTILA - SPOROČILA

Ribe so in niso!

(VIB) Zdrahe med Slovenijo in Hrvaško se ob obali najbolj izražajo pri ribičih, ki so zaradi tega ob svoj kos kruha. Ribičem tako ostaja samo upanje, da se bodo zadeve med državama kmalu uredile. Ne, da bi v našem delu morja ne bilo rib. So, vendar so plave. Teh pa imamo pri nas še preveč saj je tega toliko, da predelovalci rib in slovenski trg ne morejo toliko prebaviti. Povsem drugače pa je z belo ribo, ki je pri nas bolj vzorec kot količina. Nekatere ribarnice in restavracije si pomagajo zato po svoje. Ribo kupujejo od privatnikov in popoldanskih ribičev, ki vsak dan pripeljejo kakšen kilogram bele ribe k obali. V zvezi s tem je prisotno ogorčenje nekaterih, ki pravijo, da je izolski mandrač prava tržnica za ribo, kjer se jo prodaja kar na črno in to brez davka in ostalih obveznosti. Nekaj očitkov leti tudi na to, da nam vso boljšo ribo poberejo Italijani, ki so v mandraču že navsezgodaj z pripravljenimi vrečkami...

Za tiste, ki so dovolj zgodnji naj navedemo nekaj cen. Sardela, ki zmanjka najhitreje kljub temu, da je je preveč, vas bo stala okoli 220 tolarjev, ciplji 600, sardoni 400, lignji 800, list 1200, ribon 1400, skuša 600... Za tiste pa, ki ne vstanete dovolj zgodaj, da bi lahko kupili dobro ribo, pa velja enako upanje kot ga imajo ribiči.

Trubarjeva 6, Izola, Tel.: 066 65 097 (pri cerkvi)

Nagrade !!!

1. Polet z avionom za dve osebi
2. Smučarski izlet v Italiji
3. Presenečenje

*Obiščite nas, našli boste lepa darila za vsako priložnost in za vsak žep!
Konfeti za vse priložnosti.*

*Vsi, ki boste kupovali v trgovini "CARMEN" do 31.12.94, boste sodelovali v nagradnem žrebanju.
Žrebanje bo po novem letu.
Izzrebane številke bodo objavljene v MANDRAČU.*

PROMET Z NEPREMIČNINAMI

ŠIFRA

dipl. oec,
Ivan Konstantinovič
Sončno nabrežje 14
66310 IZOLA
tel./fax. 066/63-211

STANOVANJA - HIŠE - PARCELE
POSLOVNI OBJEKTI - PROSTORI

PRODAJA - NAKUP - ZAMENJAVA

MANDRAČ je tednik KS občine Izola

Naslov: Veliki trg 1, 66310 Izola, tel / fax.: 066 / 61 - 139

Predsednik časopisnega sveta: Zorka Sosič

Glavni in odg. urednik: Drago Mislej

Uredništvo: D. Mislej, V. Ostrouška, N. Zajc, T. Ferluga, Orlando H. (fotoreporter), E. Šahbaz, I. Vrtnik-Blaško,

Tehnični urednik: Davorin Marc

Tednik izhaja v nakladi 6000 izvodov, cena 0 Sit.

Založnik / elektronski prelom: GRAFFIT LINE, doo Izola, 61-139

ŽR: 51430 - 603 - 32431

Tisk: Pigraf Piran

fotootika RIO

66310 IZOLA, Ljubljanska 24,
Tel.: 066/61-403

Tudi jeseni je dobro preveriti svoj vid.

V **fotootiki RIO** na Ljubljanski 24 v Izoli s tem že dolgo nimamo težav. S sodobno tehniko znamo hitro poiskati pravilne rešitve.

Ob obisku naše obratovalnice boste prihranili čas in denar. V sedanjih razmerah pa je vsak prihranjen tolar še kako dobrodošel.

ZADNJI BODO PRVI...

KAPUCINO

Sport

POVRATEK ODPISANIH

NOGOMET 1. LIGA

REŠEVANJE Z DNA - IZOLA:VEVČE DONIT 2:1 (2:1)

Strelci: 0:1 Kosič (13), 1:1 Velkovski (25), 2:1 Velkovski (45)

IZOLA: Karahoda 6, Čačič 7, Ružnič 6, Tosič 7, Okčič 6,5, Čotar 6,5, Čendak 7, Milori 6,5, Velkovski 7,5, Želko 7, Gregorič 7

Izolani so nadigrali goste iz Ljubljane bistveno bolj kot to kaže rezultat, saj so zamudili vsaj še tri stoođtostne priložnosti za zadetek. Milori, Gregorič in drugi napadalci so zlahka prihajali pred nasprotnikova vrata in iz dobrih priložnosti streljali mimo gola. Razveseljivo je, da se je Okčič razmeroma dobro prilagodil novemu okolju, dober je bil tudi nastop Gregoriča v napadu, seveda pa je bil gonilna sila moštva tudi tokrat Želko, ki je obakrat podal spretnemu strelcu Velkovskemu. Že v nedeljo pa se na stadionu obeta nova zanimiva tekma. Na zadnjem domačem nastopu v tem delu prvenstva bodo Izolani igrali z drugouvrščeno ekipo prvenstva **Maribor Branikom**. Obeta se lepo športno popoldne.

PRIMORSKA LIGA

AVTOPLUS KORTE:TOLMIN 1:1 (0:1)

Strelec za Korte: Božič (57)

Kortezanom se je maščevalo podcenjevanje nasprotnika in zgodilo se je tisto, kar bi se lahko že pred štirinajstimi dnevi. Če se igralci komaj zberejo za tekmo, če so prepričani, da igrajo v tej ligi le zaradi igre slučajev, potem je takšen pristop do igre. Pocenji zapravljeni priložnost za naslov jesenskega prvaka se lahko še kako maščuje na koncu.

MLADINCI: IZOLA:MARIBOR 1:1

KADETI: IZOLA MARIBOR 1:2

ROKOMET

1.LIGA ŽENSKE: BRANIK:IZOLA 33:15 (15:6)

Brez Davidele Tičič Izolanke niso imele nobene resne možnosti v Mariboru, saj so na začetku prejele kar šest zadetkov, dosegle pa niso nobenega. Šele ko so gostiteljice zaigrale z rezervami so bile skoraj enakovredni nasprotnik. Športna pot Tičičeve je verjetno zapečaten z zadnjo poškodbo v izolski dvorani, brez nje pa ekipa nima možnosti za obstanek v 1. ligi. Treba bo po nakupe, denarja pa ni.

2.LIGA MOŠKI: DELMAR PREDDVOR 23:22

Čeprav so Izolani v vrhu, gostje pa na dnu lestvice so domači komaj zmagali, lahko pa bi se zgodilo tudi drugače, če bi gostje izkoristili nezbranost domačih v zadnjih minutah in še zgrešeno sedemmetrovko Izolanov. Zdaj so tretji na lestvici, vendar Trebnje beži brez poraza in boj za vrh bo zelo težak.

KADETI TRETJI

Izolski kadeti so na zadnji tekmi jesenskega dela primorske lige z rezultatom 24:17 prepričljivo premagali ekipo Nove Gorice. Za Izolo so igrali: Klobas, Franovič 6, Šviligoj, Slama 1, Kralj 7, Skrlič 7, Rosa, Gergeta, Nahtigal 1, Petrinja, Muha 2. Skupaj so odigrali 6 tekem, od katerih so izgubili proti Sežani in Ajdovščini, igrali neodločeno s Hrvatini ter premagali ekipe Andor Jadrana, Kopra in Nove Gorice, kar jih uvršča na tretje mesto kadetske lestvice. Seveda s tem pričakovanja niso popolnoma izpolnjena, saj je za vstop v višje tekmovanje treba osvojiti najmanj drugo mesto, kar jim bo po besedah kapetana Branka Franoviča z dobro igro v drugem delu zagotovo uspelo.

ODBOJKA

Simonov zaliv Izola:Pionir II. 3:0 (6,10,4)

Izolani igrajo vse bolje, posebej dobri so v bloku in naslov jesenskih prvakov je na dosegu roke. Delo ukrajinskega trenerja prinaša sadove.

KRIMIKALIJE

Položaj se je z prihodom novega šefa nekoliko spremenil. Ubogi dečki so neprestano na terenu, tako da so razni delikventi v neprestanem strahu in komaj čakajo, kdaj bo novega komandirja delovna vnema vsaj malo popustila.

V Blackoutu krađejo

Dekle se je zglasilo na postaji in povedalo, da so ji v Blackoutu ukradli denarnico z vsemi dokumenti in denarjem. Za neznanim lopovom na postaji še poizvedujejo.

Spik in spor

A.M. je na terasi Spik bara prebotal P.S. Zoper navedenega kršitelja je bil podan predlog za sodnika za prekrške, na podlagi njegovih prejšnjih prekrškov pa je bila spisana tudi kazenska ovadba.

Pretep v Smrekarjevi

V Smrekarjevi ulici so se med igro stepli otroci mlajši od štirinajst let. Policisti so napisali poročilo in ga poslali na Center za socialno delo.

Forešto v portapakiju

Na Belvederju je bil ustavljen osebni avtomobil tuje registracije. V prtljažniku je bila odkrita oseba, ki je bila ilegalno prepeljana čez mejni prehod v Sečovljah. Osebe in vozilo so bile vrnjene na mejni prehod, kjer je bil izveden postopek.

Batine pri Čoku

V gostinskem lokalu pri Čoku so rovarili in se med seboj pretepali M.M., D.M. in A.B. Odstranili so jih iz lokala ter jim spisali napotnice za sodnika za prekrške. Tujec M.M. pa je bil odpeljan na postajo zaradi ugotovitve identitete in neurejenega statusa v Republiki Sloveniji.

KULTURNI DOM IZOLA

Sobota, 12. novembra ob 19.30

LOCANDA GRANDE - gostuje gledališče

La Contrada iz Trsta

Četrtek, 17. novembra ob 20.30

EVELVA JAZZ TRIO & Mojca Maljevav

JAZZ koncert domače skupine in pevke

NAMIZNI TENIS

29.10. je bil v Mengšu prvi odprti državni turnir v namiznem tenisu za mlajše pionirke. Na turnirju so igrale tudi štiri pionirke NTS Arrigoni in dosegle lepe rezultate. Tina Nemarnik in Erika Jauševac sta se uvrstili med 8 najboljših, Jana Ludvik in Špela Mislej pa sta se uvrstili med 32 najboljših.

Podoben turnir so imeli tudi mlajši pionirji v Škofji Loki, kjer je lepo presenetil Iztok Jerman, ki se je uvrstil med prvih osem igralcev, izgubil pa je šele s kasnejšim zmagovalcem turnirja.

Jure Gams in Tarik Trgo sta igrala solidno in sta se uvrstila med 32 najboljših. To so bili tudi najboljši rezultati, ki so jih dosegli primorski predstavniki. Tina, Erika in Iztok imajo tako lepe možnosti za nastop na zaključnem TOP 12 turnirju.

KINO ODEON

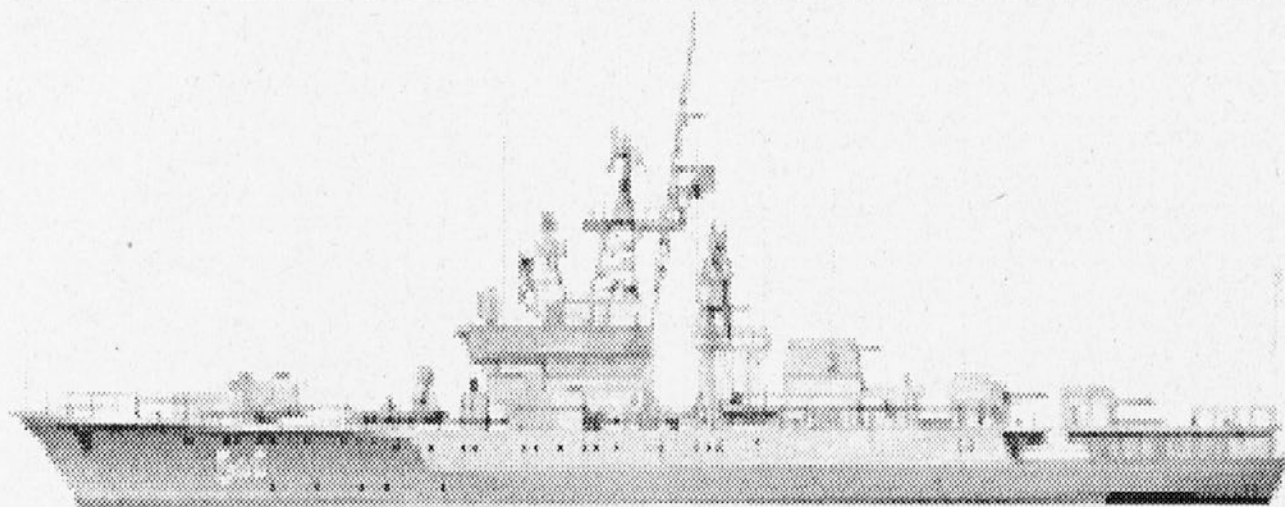
Petek, sobota,
nedelja ob 20.00
Nevarna ženska

Ponedeljek
KLIENT
ameriški

Torek, sredo
Ruby Cairo
ameriški

EKO-LOGIK

Časopis za ohranjanje prirode (Ekološka koordinacija obale) Izola, Nov. 94, št. 2

Spoštovani!

Mesec je naokoli in že je tu druga številka **Eko-logika** dana na vpogled, v branje in morda v razmislek. Za bralca, naravnane na registre prirode, prinaša nova sporočila z vseh tistih (znanih in manj znanih) področij, ki zadevajo našo zemljo, vodo in zrak, pa tudi s tistih področij, ki jim pravimo mentalna ekologija in ki zadevajo naše zavedno, največkrat pa povsem nezavedno ravnanje ali odzivanje na dogodke, ljudi in stvari, ki se v tem naglem svetu neprestano vrtnčijo okoli nas.

Vsebina:

1. Uvod
2. Novice iz sveta
3. Novice iz Slovenije
4. Cindi
5. Cindi II
6. Mentalna ekologija
7. Medijski diktati
8. Mikrosvet-Makrosvet

MILITARISTIČNO ONASNAŽEVANJE V KOPRU

Prvega novembra, prav na dan mrtvih, je v Koper prispelo neznano število najmodernejših vojaških raket, s skrivnostno oznako MM 38 "exocet", poleg tega še neznano število protipodmorniških torpedov, (375 milimetrov) in 200 milimetrski avtomatski top.

Ves ta arzenal, vsa ta neznanska sila in kdo ve kaj še vse, kar bo seveda domačim očem ostalo za vedno neznanka, je bilo naloženo na 80 metrov dolgo, 10 metrov široko in 25 metrov visoko bojno ladjo. To visoko tehnološko razvito jekleno plovilo, za katero ni znano na čigavo željo je pravzaprav prispela v Koprsko пристanišče, se je imenovalo najbrž po kakšnem slavnemu francoskemu vojaku, ki je morda kdo ve kje padel in kdo ve čemu. Na premcu ladje je namreč pisalo "Commandant de Pimodan". Bojna ladja, narejena komandantu Pimodanu v spomin, je priplula z bogatega zahoda, po vsej verjetnosti samo na obisk. Njena nosilnost, ki že na nekaj milj navdaja človeka z občutki globokega "spoštovanja" pa je bila približno 1300 ton.

Ta veličastna bojna ladja je opremljena z najmodernejšimi napravami za odkrivanje sovražnih podmornic in je popolnoma usposobljena za kakršnokoli vojskovanje v takoimenovanem priobalnem morju, med katere spada, v novejšem času, tudi Koprski zaliv.

Poveljnik ladje Stephane Valentini je ob priliki tega prvega priveza kake tuje vojske za domači pomol, na svoji ladji pripravil sprejem, katerega so se udeležili mnogi ugledni gostje s slovenskim obrambnim ministrom na čelu.

Bojna ladja pa je bila "za ogled" odprta tudi ostalim ljudem. Tako se je lahko to jekleno čudo tehnike in elektronike ter vsemogočne razdiralne energije ogledalo veliko število domačinov. Do vseh skrivnosti, ki jih take sorte ladje skrivajo v svojem drobovju domačini seveda niso prišli, lahko pa so si na lastne oči ustvarili vsaj približno sliko o tem, kdo postane pravi gospodar stvari in ljudi, takrat, kadar se izkoplje bojna sekira (in zakoplje pamet).

Dimitrij Kralj

NOVICE IZ SVETA

Mešati ali ne mešati, to je zdaj vprašanje

Nedavna kemijska analiza škotskega bora je pokazala, da so njegove genetske zasnove nekoliko drugačne od zasnov drugih borov. Zaradi te razlike pravijo škotskim borovcem *Pinus sylvestris scotica*. Ker so obveljali za posebno podvrsto, jih je po mnenju nekaterih biologov zdaj nujno treba ohraniti. Kdorkoli želi zdaj posaditi škotski bor, sme uporabiti samo seme z območja, na katerem ga namerava posaditi.

Škotski bor je sicer za oko nepoznavalca enak kot bor v Španiji, Kavkazu ali na Laponskem, pa vendar so zdaj pričeli Škoti sekati vse druge bore, ki so se pritihovali v njihovo deželo. Ta najnovejša dejanja v korist genetske čistosti določenih vrst rastlinja so naletela na različne odmeve.

Namreč, uporaba tujih sort je pogosto tudi koristen del programa za ohranjanje prirode. Tako že od leta 1989 naseljujejo španske rdeče sokole v Angliji, na Škotskem pa tiste s Švedske. S tem so na primer valižanskega sokola rešili pred izumrtjem. Če bo šlo vse po načrtu, se bodo vse te različne populacije kmalu začele med seboj križati, trdovratna mešanica španskih, švedskih in valižanskih genov pa bo verjetno tudi prinesla kaj dobrega. Tudi Kraljeva družba za varstvo ptic ne dvomita o tem, da bo pticam to pomagalo, drugi pa tega sploh ne bodo opazili, saj so podvrste na videz čisto enake. Seveda bo na koncu koncev čas tisti, ki bo, tako kot vselej, povedal zadnjo besedo, tako v primeru ptic, kot v primeru borov.

McDonalds med piramidami

McDonalds s svojo ekspressno pripravljeno hrano prodira v vse kote naše zemlje. Tako so nedavno odprli restavracijo tudi v Kairu. Na dan otvoritve se je pred novim lokalom zbrala velika množica, predvsem mladih, ki je že od zgodnjih jutranjih ur čakala, kdaj se bodo odprla vrata. Po mestu z dvanajst milijoni prebivalcev so se namreč razširile govorice, da bo prvi gost restavracije dobil avtomobil. Gneča je bila nepopisna.

V Egiptu je zdaj že 57 lokalov, kjer delijo zahodno hitro pripravljeno hrano, ki so samo v letu 1992 ustvarili za 207 milijonov dolarjev prihodka. Toda lani se je ta vsota, zaradi terorističnih akcij islamskih skrajnežev, občutno zmanjšala. Egipčani so bili namreč šokirani ob novicah, da jih nekateri trgovci dobesedno zastrupljajo s pokvarjeno hrano. Pri tem jim izdatno pomagajo domači korumpirani birokrati, ki v imenu lastnih velikanskih dobičkov, dopuščajo, oziroma celo namerno pospešujejo takšne umazane posle.

Državne inšpekcije so letos ugotovile, da je samo konec junija v državo prišlo 13.000 ton pokvarjenega mesa. Po številnih zastrupitvah s to uvoženo hrano v nekaterih šolah, so inšpektorji pregledali skladišča, od koder je hrana prihajala v šole. V mestih Minji in Gazi so tako odkrili 10 ton hrane, ki bi jo že zdavnaj morali vreči na odpad. Toda škoda bi bila prevelika, zato so takšno hrano še naprej pridno prodajali.

Dobičkoželjnost je očitno zelo težko brzdati, tudi ko gre za tako osnovno dejavnost, kot je prehranjevanje. Celotne teroristične akcije skrajnežev, ki prisegajo na orožje, na nasilne atentate, ugrabitve in ki s tem želijo na svoj način preprečiti vdor zahodnega načina življenja v deželo piramid, ne morejo zaustaviti pohlepa po velikanskih dobičkih. Sila, ki vodi moderni prehranjevalni "business" je za enkrat pač prevelika.

Najhitrejši električni avto

Petinštiridesetletni Malezijec Loh Pit Kin, strastni ljubitelj električnih avtomobilov, je s svojim električnim avtomobilčkom "Speeding Ticket" postavil nov svetovni rekord: dosegel je hitrost 169,54 kilometra na uro.

Rekord je postavil na letališču v Malaki, potrdila pa sta ga dva strokovnjaka in predstavnik Guinnessove knjige rekordov. Dosedanji rekorder je bil italijan Dario Sassi, ki je leta 1992 dosegel 165,32 kilometra na uro. "Speeding Ticket" Loh Pit Kina ima posebno elektroniko za nadzor nad vozilom in zmogljivejši motor od prejšnjega rekorderja. Ima večji pospešek kot večina bencinskih motorjev, saj doseže v pičlih petih sekundah hitrost sto kilometrov na uro.

Vinogradniki in vinarji na Češkem

Prvo uradno predstavitev slovenskega gospodarstva na Češkem pod geslom Slovenija - dežela, ki nam je blizu bo od 14. do 17. novembra v veliki trgovski palači v Pragi pripravil Ljubljanski sejem skupaj z ministrstvom za ekonomske odnose in razvoj in gospodarsko zbornico Slovenije. Zagotovo bo med zanimivejšimi razstavnimi prostori Poslovne skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije, kjer bo tudi velika pokušnja prav za to priložnost posebej izbranih slovenskih vin iz vseh slovenskih vinorodnih rajonov, nadalje, izdelkov žganjekuhe iz Bovca, čajev iz Portoroške Droge in peciva iz Žita v Ljubljani.

Prav gotovo bo to lepa priložnost za uspešno uveljavljanje domačih proizvodov na tujih trgih in posredno tudi promocija doma pridobljenega znanja na področju sodobne enologije.

NOVICE IZ SLOVENIJE

Novi krediti

V občini Idrija je bilo na podlagi razpisa Ministrstva za ekonomske odnose in razvoj v letu 1994 vloženih 24 zahtevkov za kreditiranje vlaganj v kmetijstvo in podjetništvo na demografsko ogroženih območjih občine, in sicer devet programov za razvoj kmetij in njihovih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah ter petnajst programov za razvoj različnega podjetništva.

Ministrstvo je ugodilo štirinajstim prošnjam in namenilo zanje skupaj 10.960.300 SIT kreditnih sredstev. Od tega denarja je bilo odobreno trem prosilcem kreditov za investiranje v razvoj kmetij (za nakup kmetijske mehanizacije in ostale opreme) ter dvema prosilcema za spodbujanje dopolnilnih dejavnosti na kmetih (stacionarni in izletniški turizem na visokogorskih kmetijah) v skupni vrednosti 3.510.335 SIT.

Za razvoj podjetništva je bilo prosilcem ugodeno devetim investitorjem v skupni vrednosti 7.450.000 SIT.

Doba vračanja kreditov znaša devet let ob dvehletnem moratoriju. Krediti pa se obrestujejo po 2% obrestni meri s tem, da se vrednost glavnice veže na vsakokratni tečaj tolarja glede na marko.

Izteklo 25.000 litrov vina

Pred dnevi so imeli v vinski kleti Ljutomerčana v Ljutomeru smolo, kakršne ne pomnijo tamkajšnji kletarji. Iz velike cisterne, v kateri hladno stabilizirajo vino, preden ga začnejo točiti v steklenice, jim je zato, ker je na zapornih vratcih popustila medeninasta podložka, izteklo 25.000 litrov starega vina.

V ljutomerski kleti imajo 133 podobnih cistern že od leta 1966, vendar se jim kaj takega do sedaj še ni zgodilo.

Baška grapa protestira

V Baški grapi, kjer je letos umrlo štirikrat več ljudi, kot se jih je rodilo, vse glasneje pravijo, da so v prejšnjih časih probleme cest in druge probleme nekako še reševali v imenu tedanje politike, sedaj, v tržnih razmerah, pa, pravijo, da vsi samo štejejo in štejejo in ko preštejejo, vselej ugotovijo, da imajo graparji premalo otrok za naložbe v šole, premalo žigov za obratovanje pošt, premalo prometa, da bi opravičili naložbe v ceste, itd., itd.

Tako ostaja tudi ovinkasta cesta, ki povezuje Petrovo Brdo in Podrožje še vedno taka, kot je bila za časa stare Avstroogrske, se pravi leta 1900. Že takrat je namreč veleministrstvo tedanje dežele Kranjske potožilo, kako ta komaj štiri metre široka cesta ni primerna, da bi jo uvrstili v prvi kakovostni razred. Odtlej so obnovljali samo še lesene mostove, ki so speljani preko deroče Bače, pa še te mostove so obnovili samo zato, ker je pretila nevarnost, da se bodo zaradi dotrajanosti lesa zrušili v podivjano reko.

Ogorčenje graparjev je vse večje tudi zato, ker lahko nastane očividno, kako se stvari rešujejo pri sosedih, pri podjetnih Gorenjcih, ki prav sedaj pospešeno posodablajo cesto med Bohinjsko Bistrico, Sorico in Podrožjem.

Graparji so se zato zdaj dokončno uprli. Grozijo z zaporo ceste, če pa tudi ta ne bo pomagala k izboljšanju stanja, se bodo odločili, po zgledu ljubljanskih kulturnikov, tudi za gladovno stavko.

Atomska varnost

Ekspertna skupina visoko usposobljenih jedrskih strokovnjakov, ki delujejo v okviru mednarodne agencije za jedrsko energijo (IA-EA) in ki je zadolžena za varno obratovanje jedrskih elektrarn po svetu je pred dnevi obiskala tudi Slovensko elektrarno na atomski pogon v Krškem. Glavna naloga te, v svetu renomirane komisije, je bila pregled vseh dosedanjih del, ki naj bi bila po njihovem strokovnem priporočilu izpred enega leta, nujno potrebno opraviti.

Po temeljitem pregledu je bila ocena komisije dobra. Po mnenju komisije je odveč pretirana zaskrbljenost za varno obratovanje te edine jedrske elektrarne pri nas. V Krškem so namreč uspešno realizirali kar petinosemdeset odstotkov priporočil, ki med drugim obsegajo tudi dodatno in predvsem stalno izobraževanje strokovnih kadrov ter pripravljenost le-teh za uspešno ukrepanje v primeru kakršne koli jedrske nezgode.

Ena izmed še neizpolnjenih nalog z lanskoletnega obiska je gotovo postavitev simulatorja, na katerem naj bi izurjena posadka jedrskih inženirjev vadila ukrepanja na samem reaktorju. Taka simulacijska naprava bi namreč stala okrog petnajst milijonov dolarjev. Do takrat, ko bo mogoč ta zajeten nakup, pa si bodo jedrski strokovnjaki iz Krškega morali še naprej posluževati simulator firme Westinghouse iz ZDA.

Dr. med. Andrej Dernikovič:

1. Kaj lahko ponudi ljudem sedanjí splošni, bodoči družinski zdravnik, češar se taki specialisti niso nikoli mogli?

V splošni medicini morajo biti za uspešnost odnosa pacient - zdravnik izpolnjeni nekateri splošni ter tudi posebni pogoji. Med splošne pogoje sodi stalnost odnosa pacient - zdravnik. Zaželeno je čimdaljše obdobje, kajti le enoletna s strani zdravstvene zavarovalnice pogojevana ljubezen ne more razviti ne pristnejših ne načrtovanih skupnih dejanj. V isto skupino sodi tudi želja, da naj čimveč članov iste družine obiskuje istega zdravnika. Posebni pogoji pravzaprav predstavljajo pravo specifiko družinskega zdravnika: gre za poseben način dela prilagojen že omenjenim splošnim pogojem:

- * z družino naj se ukvarja neposredno predvsem zdravnik, vsi ostali sodelavci le po nujni potrebi osnovnega tima zdravnik-sestra;

- * z družino in z njenim posameznikom je potrebno delati načrtno;

- * zdravnik ne sme samoiniciativno posegati v družinska razmerja in jih razreševati namesto družinskih članov;

- * delovati mora tako preprečevalno (preventiva) kot tudi zdravilno s svojo osebnostjo, s svojim znanjem in z uporabo sodobne tehnologije;

- * delovanje prilagaja tako človekovemu trenutnemu problemu kot tudi fazi družinskega ciklusa v kateri se pacientova družina pravkar nahaja.

Uporaba principov družinske medicine ter primerne količine sodobne tehnologije omogoča, da se preko 90% pacientovih težav lahko uspešno razreši že pri "svojem" zdravniku.

Razumljivo je posledično zadovoljstvo tako pri pacientu kot pri zdravniku, da ne omenjam konzultativnih specialistov, ki potem niso več toliko obremenjeni z "banalnimi primeri", pač pa se lahko posvetijo svoji osnovni dejavnosti: razreševati posebne ali na nivoju družinskega zdravnika nerešljive zdravstvene probleme. Čakalne dobe pri konzultativnih specialistih se s tem skrajšajo, strokovnost dela je večja, razmerje cost/benefit je ugodnejše tako za državo kot za posameznika (ta del zahodne demokracije - gledanje na ceno tudi pri iskanju zdravniške pomoči - k nam šele prihaja).

2. Kateri so življenjski ciklusi družine in zakaj so pomembni?

Kot ima posameznikovo življenje svoj začetek in svoje nehanje, tako ima tudi družina svoj začetek in konec razdeljen v devet ciklusov.

Začne se z življenjem v dvoje, ki prinaša čustvene stiske zaradi prilagoditvenih odnosov, kajti vsakdo od partnerjev prinaša v medsebojni odnos izkušnjo svoje dosedanje družine. Tu so nadalje še stanovanjski problemi, problemi, ki prihajajo z zanositvijo ali pa, ker do nje ne pride itd.

Ciklus nasečnosti sledi tisti s prvim otrokom ter novimi odnosi (v troje!), z novim življenjskim zagonom pa tudi z novimi občutki (vse se vrti in prilagaja okoli novega člana tako v zdravju kot v bolezni). Družina predšolskega otroka, nato šolarjeva družina.

Družina pubertetnika, kjer se prvič izrazito pokaže vloga otrokove družine: na kakšen način je zadovoljila otrokove čustvene in socialne ter telesne potrebe ter ga pripravila za vstop v družbo ter za medosebne odnose.

Z odhodom prvega otroka se začne ciklus praznjenja gnezda. Družina praznega gnezda (otroci so si ustvarili svoje, nove družine) se pogosto znajde pred temeljnim vprašanjem: kako naprej, ko pa ni več sonca okoli katerega se je doslej vse vrtelo?

To je čas, ko dosednji starši občutijo, da le niso več tako močni in pametni in zdravi kot so morali biti do sedaj. Pojavijo se težave z gibalni, z zvišanim krvnim tlakom, debelostjo, zaradi posledic kajenja, alkoholizem se stopnjuje. Bliža se menopavza. Prihajajo vnuki.

Ciklus upokojencev se pogosto začne s hudo streznitvijo ob spoznanju, da prihaja čas odpisanih, in da življenje kar teče dalje. Smrt kosi med znanci, prijatelji in sorodniki zaradi bolezni in starosti. Nekateri pa šele sedaj najdejo dovolj časa za izpolnitev življenjskih sanj.

Smrt enega družinskega člana združuje začetni in končni ciklus družine ter ju zaključuje.

Delo družine je opravljeno. Posameznik pa gre dalje skozi težave in radosti do svojega konca.

Družinski zdravnik mora prilagoditi svoj način in vsebino dela družinskemu ciklusu in stanju ter vlogi posameznika v njem ter poleg reševanja aktualne težave posameznika tudi predvideti ali pa pravočasno prepoznati nova ogrožujoča stanja: npr. ob prihajajoči meni se bo vpraševal o morebitni ogroženosti ženske zaradi osteoporoze (razredčenja kosti), ne le o njenih navalih vročine; drugače pa je o isti osebi razmišljal petnajst let pred tem, ko je šlo za zanositev in za oceno ogroženosti bodoče mame in ne le za vprašanja o kontracepciji.

3. Kaj je to CINDI?

Odgovora sta dva in oba sta pravilna. Res je, da je to kratica, ki se bo vse pogostejše pojavljala v Obalnih medijih in res je tudi, da ta kratica pomeni "mednarodni program preprečevanja kroničnih nenalezljivih bolezni". Ta program omogoča zdravniku preventivno ukvarjanje s posameznikom in z družino ter v sprejemljivem času daje ustrezne rezultate brez visoke tehnologije ter z relativno malo stroški. Pospešuje bolj zdravo življenje, preprečuje zgodnje zdravstvene težave ali pa jih zamika v kasnejše življensko obdobje.

Vrhunska medicina trenutno išče zdravila za nekatere redke bolezni ali za še neozdravljive ali za druge, ki šele prihajajo v ospredje. Pri tem potrebuje ogromna finančna sredstva ter velik intelektualni raziskovalni potencial. Za delo po CINDI programu pa je značilno, da z malimi investicijami daje velike rezultate pri PREPREČEVANJU.

V 10 letih zmore v populaciji zmanjšati za 15% (!!!) število umrlih za rakom in srčnimi boleznimi (ki danes vodita pri vzrokih smrti), če se po programu uspe za:

- * 50% zmanjšati število kadičev,
- * 10% zmanjšati telesno težo,
- * 10% povečati telesno aktivnost
- * 2 mm Hg zmanjšati krvni tlak,
- * 2 mmol/l zmanjšati nivo holesterola v krvi.

Našteto pa je možno doseči, če se v gornje aktivnosti vključi cela družba, zdravstvo je pri tem le partner. Ta program ugotavlja ogroženost posameznika, svetuje in nadzira interventne programe-aktivnosti, ki jih družba omogoči npr.:

- * medijske, vzgojne aktivnosti za zmanjšanje kajenja, zakonsko sankcioniranje kajenja,
- * subvencioniranje zdrave hrane (črn kruh ne sme biti specialiteta), obdavčitev škodljive: mast, svinjina, sladice z veliko kalorijami...,
- * ustvarja primerno družbeno klimo za popularnost telesne aktivnosti, stimulira telesno aktivnost mladih; odraslim omogoča vključevanje v primerne športne klube in društva z ustrezno davčno politiko olajšav (npr. pri zdravstvenem in življenskem zavarovanju),
- * skupine ali dejavnosti za odvajanje kajenja, za hujšanje, za svetovanje o zdravih načinih priprave hrane, šole-tečaji za ohranitev ali za izboljšanje stanja hrbtenice...,
- * dobro educiranje in dobro opremljanje ter delovanje po enotnem programu (CINDI) na nivoju družinske medicine.

Seveda zdravnikom ostaja še vedno dovolj dela z iskanjem in usmerjanjem ogroženih v gornje aktivnosti ter njihovo zdravljenje ter občasno raziskovalno preverjanje zdravstvenega stanja populacije ter prirejanje programov in uvajanje novih za še boljše rezultate. Ne pozabimo: rezultat je manj mrtvih in več bolj zdravih med našimi bližnjimi.

4. Sveži pogledi na Izolo in njeno zdravstvo na prehodu v 21. stoletje?

Nihče si ne predstavlja, da bi neoporečen sir lahko delali še tako dobri mlekarji v premajhni, napol podrti štalci, kjer je že osnovna higiena problematična. Vsakdo v naši občini pa pričakuje, da bo njegov zdravnik prav zanj najboljši ne glede na štalco in njeno opremo. Prvi načrti za izboljšanje delovnih pogojev osnovnega zdravstva so stari toliko kot ali še več kot najstarejši še delujoči zdravniki ZD Izola.

Zadnji vlak preteklega doba je odpeljal brez nas sredi 80. let, ko se je odločalo za samoprispevek za šolo ali za ZD. Politikantski posli so občino spravili tako ob nov ZD kot ob novo šolo, ki pa je le zagledala izolsko luč v srečnem novem času. Toliko kot je bilo do sedaj zamude v zdravstvu, toliko je bo tudi pri učinkih zdravstva na zdravje populacije, pa če ta hip rešimo težave z zdravstvenim domom in z novo vsebino dela v njej. Investicija danes se bo začela vračati šele čez desetletje ali več v polni meri in z obrestmi.

Če bi imel možnost delitve denarja:

* bi investirjal v sicer drago raziskavo zdravstvenega stanja izolskega in slovensko-istrskega prebivalstva, ki kljub obilici zbranih podatkov še nikoli ni bila narejena in bi omogočila načrtno delo zdravniku, občini in državi ter bi omogočila spremljati učinke investicij v zdravstvo, kvaliteto njegovega dela, to je zdravje in bolezen posameznika in populacije;

* bi investirjal v edukacijo zdravniških timov po programu CINDI, delo po tem programu pa bi pripeljalo do spremembe zdravstvenega stanja na bolje;

* bi investirjal v že omenjene interventne programe, ki bi občanom omogočili izkoristiti kvalitetnejše delo zdravnika delujočega po CINDI programu. Te programe pa lahko omogočita občina in država s socialno, šolsko, telesnokulturno, kulturno, zdravstveno, gospodarsko, davčno in še kakšno politiko, ki bi omenjenim dejavnostim omogočila trženje tudi na teh področjih.

* bi investirjal v prosvetliten občinske vlade ter občinske skupščine, da bi sprejela vsebino evropskega gibanje ZDRAVA MESTA za temeljna načela svojega delovanja. Bistvo teh načel je v tem, da zahtevajo, da se vse dejavnosti mesta podrejajo kvaliteti bivanja in življenja prebivalcev in ne trenutnim političnim ali gospodarskim težnjam ali celo posameznikovim izključnim interesom.

MENTALNA EKOLOGIJA

Zvončasta krivulja

Osemsto strani debela knjiga, napisana izpod peresa avtorja Charlesa Murraya in soavtorja Richarda Hernsteina je zadnje tedne dvignila v svetu, predvsem pa v Združenih državah amerike, toliko prahu, da bo moralo še nekaj časa preteči, preden se bo ta polegla. Pogled na stvari, ki so se zdele že domišljene, oziroma postavljene na svoje mesto, se je spet nekoliko zamegnil.

Knjiga "Zvončasta krivulja" ponovno načena problem, ki je bil videti že rešen in s tem "ad acta". Avtorja namreč trdita, da je inteligenčni kvocient ljudi nekaterih človeških ras manjši od ostalih ljudi.

S tem postavljata, denimo črnopolte Afro-američane v manjvredno pozicijo glede na njihove bele soljudi. Avtorja se opirata na številna testiranja, v katerih sta ugotavljala razmerja med inteligenčnim kvocientom in družbenim položajem. Ugotovila sta, da so ljudje z večjim IQ umeščeni višje na družbeni lestvici, ljudje z nižjim IQ pa spadajo na takoimenovano socialno dno. Od tu naprej ni težko ugotoviti, da so višje belci, nižje pa črnici.

Toda to še ni vse. Avtorja sta vzela IQ tudi kot merilo za to, kdo je bogat in kdo reven. Ljudje z višjim IQ-jem so, če sledimo knjigi "Zvončasta krivulja", bogati ljudje, tisti z nižjim IQ pa se otepajo z revščino. In da gremo še naprej: visoki IQ postane tako predpogoj za uspešno, napredno in s tem premožno človeško bitje, nizki IQ pa je predpogoj za neproduktivno, zaostalo in posledično celo s kriminalom prežeto človeško kreaturo. Inteligentnost tako postane merilo napredka, neintelligentnost pa njen nasprotni pol.

In tu se za hip ustavimo in se vprašajmo: Kaj pa je sploh to - napredek? Torej napredek visokointeligenčnega belega bitja? Je morda to ozonska luknja? Ali atomska bomba? Je to visoka produktivnost vsega (prav vsega) kar je le mogoče prodati? Je to uničujoče izčrpavanje zemlje z vsemi možnimi, tehnološko visoko-inteligenčnimi sredstvi, ne glede na to, kakšne bodo posledice teh dejanj?

Ali je torej to ta famozni IQ?

In kako bi bilo na primer, če bi tudi takoimenovani (po Zvončasti krivulji) "inteligentno podhranjeni" afričani, južnoameričani, indijci, itd., itd., kratka vsi ljudje temnejše polti, sledili belemu človeku? Kako bi bilo, če bi tudi oni, na primer, imeli vsak svoj osebni avtomobil ali celo dva in vse kar sodi zraven?

Kakšen bi bil potem ta brezkraino visoki inteligenčni svet? Bi se sploh še vrtel?

Vse bolj se potrjuje, da je tale napredek le "nekoliko" vprašljiv in s tem tudi IQ belega človeka, ki v večini napredek ustvarja. Skratka; IQ je lahko (tudi) nikakršno merilo! Oziroma, je lahko (tudi) merilo za - nič!

Z njim lahko sicer merimo posebnosti delovanja naših možganov, ne moremo pa meriti tega, kaj bodo le-ti s svojim delovanjem dosegli. Nikjer ne piše ali bo to racionalno posejano riževno polje ali najnovejši bojni strup.

Zato bi bilo morda bolje, če bi za merilo človeka izbrali kaj drugega. Recimo človeško srce. Na primer: kdor ima večje srce, ta je naprednejši, kdor ima manjše, pa je na drugi strani lestvice. Nekaj takega. Svet bi se sicer nekoliko počasneje vrtel, bi se pa zato bolj trdno. Predvsem pa ne bi bilo take nevarnosti, da bo padel iz svojih IQ tečajev, pa tudi ne bi (po nepotrebnem) razdvajal ljudi na pametne in neumne, oziroma na bele in črne. Sicer pa tako razdvajanje že samo po sebi nakazuje na odsotnost minimalnega srca in na prisotnost "maksimalne" pameti.

Dimitrij Kralj

Narava poje - civilizacija ropota

Pri sedanjem katastrofalnem izkoriščanju narave sploh ne gre za kakšno demoničnost posameznikov temveč za golo neozaveščenost o posledicah njihovih odločitev. Gre za specifičen vrednostni pogled neke civilizacije na svet, po katerem je narava zreducirana na goli vir osnovnih vrednot. Tako gledanje je v naši kulturi zasidrano že od njenih zgodnjih krščanskih korenin, vendar se je v svoji uničujoči razsežnosti lahko razvila šele ob sodobni tehnološki eksploziji.

Seveda za svoje preživetje ne moremo jemati druge kot iz narave. Vprašati pa se je treba KOLIKO je treba neobhodno JEMATI in KAKO VZETO VRAČATI. To ni posebna modrost, saj se po njej že od pamtveka ravna sleherni kmet. Noben kmet si tudi ne naorje njiv vse do hišnega praga ampak ve, da je treba imeti tudi prostor za cvetje, klop, senco. Tudi mi ne smemo dopustiti, da bi se vse naše okolje zreduciralo na "funkcionalne in proizvodne" površine.

V bistvu nas je prav radikalni utilitarizem, izkoriščanje vsega, kar se izkoristiti da, pripeljal na današnji rob. Konec koncev pa se ogromne presežne vrednosti tega orjaškega izkoriščanja zemljinih širin in globin presnavljajo v grmade izredno dragega orožja in milijonske množice nekoristnega vojaštva.

Tako si sodobni "razviti" človek koplje dvojni grob. Čisto resno se je zato vprašati, kdo je bolj čez les: ali današnji posamezniki, ki z romantično čustvenostjo branijo naravo in se borijo za širjenje drugačnih vrednot ali tisti, ki strogo znanstveno, sistematično in razumsko pripravlajo človeštvu dvojni samomor?

Vlado Šav

MEDIJSKI DIKTATI

Dirigentska palica

Kot je res, da reklame zadovoljujejo potrebe in okus svojih potrošnikov, tako je tudi res, da potrebe in okus same soustvarjajo! Poglejmo primer. Pred mnogimi leti, ko je na Slovensko prišel nov izdelek - jogi vzmetnica, so bili ti jogiji vsi po vrsti enobarvni. Že to, da so ljudje sprejeli nov proizvod, je terjalo ogromno denarja za reklamiranje. Ljudje so se na jogije navadili in jih kupovali - enobarvne, saj drugih ni bilo. Pa je začel proizvajalec delati pisane vzmetnice in reklamirati nove vzorce. Ljudje, ki so imeli sicer že razvito potrebo po tovrstnem ležišču, so zdaj dobili še možnost izbire: ali enobarvno ali pisano. Jogiji z rožnatimi vzorci so postali modni in kupovali so jih množično, čeprav še nekaj mesecev prej nihče ni imel "potrebe" po teh raznobarnih vzmetnicah.

Celotna modna industrija gradi svoje profite prav z ustvarjanjem novih potreb in vsiljevanjem "prestižnega" okusa. Množice so lahko vodljiva občestva, če se jih le obdeluje na pravi način. In če kdo, potem so ustvarjalci reklam mojstri osvajačnega šarma. Psihologi, raziskovalci tržišč, preučevalci žiljskih stilov in najrazličnejših okusov, izvrstni pesniki in pisatelji vrhunske domišljije, pa snemalci in režiserji iz najvišjih profesionalnih kakovostnih razredov - ne, tem se preprosto ne moremo upreti. Oni nam "dihajo za ovratnik" na videz tako igrivo in neobvezno, da sploh ne opazimo, kako so nas zasvojili in zastrupili našo podzavest.

So gospodarji nezavednega, ki usmerja našo roko, ko mečemo v nakupovalno košarico to, kar v resnici potrebujemo, in še več tistega, kar pravzaprav ne potrebujemo. A nam je bilo ukazano, v tisti prefrigani reklami, da moramo kupiti, ja, prav to in to in to

moramo imeti, ve naš vsakdanji in nezmisljivi notranji potrošniški vodnik.

Pomembno je nadzorovati kakovost in količino reklam na nacionalnem radiu in televiziji. Tudi odgovor v parlamentu, ki bi postavil mejo komercialnim medijem, koliko reklame, bi bil na mestu, kakopak z upoštevanjem dejstva, da se komercialna množična občila preživljajo predvsem z oglaševanjem, javni zavodi pa z našo obvezno naročnino. A naj količino reklame še tako omejujemo in zahtevamo višjo kakovost, reklam se zaježiti ne da. Vedno več jih bo in vedno bolj agresivno, nasilno bodo stopale v naša življenja.

Samo ena rešitev je res vseobsegajoča: da postanemo odporni in ne podležemo reklamni infekciji. Telesna odpornost se veča z zdravo prehrano in rednim gibanjem, z izogibanjem stresom in umirjenim življenjem. Z osrečujočim notranjim življenjem in takimi medčloveškimi odnosi, ki ustvarjajo bližino in razumevanje. Isto je potrebno tudi za odpornost pred negativnimi učinki množičnih občil in pred vsiljivostjo reklamiranja še posebej.

Kajti reklame nas lahko okužijo in napolnijo le, če naletijo na neodporno, na prazno "notranjo posodo".

Človek, ki gradi svoj notranji svet in napreduje v duhovni rasti, tisti, ki se zaveda pomena medčloveških razmerij in živi v ljubezni do sebe in drugih, takega reklame ne morejo zastupati in mediji zasvojiti. Tak človek je namreč samo svoj in nedostopen za polastitev. Njegove notranje baterije so polne, njegovo življenje osmišljeno. Smisli, ki jih oznanjajo drugi zunaj njega, niso del njegove poti, zato so zanje brez pomena. Zato reklame ne morejo učinkovati in množična občila nanj nimajo moči.

Lep pozdrav bralkam in bralcem izolskega "Eko-logika!"

Manca Košir

Milijarde za oglaševanje

Samo sosednja Avstrijska podjetja so lani za oglaševanje skupaj porabila 19.1 milijarde šilingov ali malo manj kot 2400 šilingov na prebivalca. Spodnja tabela prikazuje lestvico najbolj oglaševanih blagovnih znamk. (Številke so v milijonih šilingov)

1. VW Golf, avtomobili	47,5
2. Die Presse, dnevnik	46,1
3. Eurocard, kartica	39,9
4. Coca-Cola, pijača	34,5
5. News, rumeni tednik	34,4
6. Always, ženska higiena	33,8
7. Kurier, dnevnik	33,6
8. Persil, pralni prašek	32,8
9. Ariel, pralni prašek	31,6
10. Meinel, kava	30,8
11. Trend, časopis	30,7
12. Profil, tednik	30,3
13. Jacobs Monarch, kava	29,9
14. Neue Kronen, dnevnik	29,4
15. Visa, kreditna kartica	29,0
16. Iglo, zamrznjena riba	28,3
17. Gosser, pivo	28,0
18. Pampers, plenice	27,0
19. Ford Mondeo, avto	25,7
20. Dixan, pralni prašek	24,5
21. Zipfer, pivo	24,4
22. Peugeot 306, avto	24,0
23. United E, cigarete	23,2
24. Omo Micro, prašek	21,9
25. Punica, pijača	21,6
26. Iglo, zelenjava	20,9
27. Renault 19, avto	20,8
28. Renault Clio, avto	20,7
29. Opel Astra, avto	19,4
30. Nissan Micra, avto	19,2

MIKROSVET

Lazzaro Spallanzani

Filozof, matematik in naravoslovec Lazzaro Spallanzani se leta 1777 ni mogel sprijazniti z mislijo, da bi lahko mikroorganizmi nastajali iz nežive snovi. V njegovem času so znanstveniki namreč verjeli, da se mikroskopsko majhna bitja zaredijo kar sama od sebe.

Takemu prepričanju sta bila naklonjena tudi londonsko Kraljevo društvo naravoslovcev in francoska akademija znanosti, ki sta podpirala poizkuse znanstvenika Johna Needhama. V njegovih "juhah in poparkih", ki jih je John močno segreval in mašil s plutovinastimi zamaški, so se namreč vedno znova zaredila drobna bitja.

Nejeverni Lazzaro Spallanzani je ostajal trdno prepričan, da se drobnoživke niso mogle zarediti same od sebe. Zanj sta ostajali samo dve možni razlagi: ali so mikrobi nastali v tekočinah, ker ni bilo segrevanje zadostno, ali pa so prišli od zunaj, ker posode z "juhami in poparki" niso bili nepropustno zaprte. Zato je sam izvedel poizkus. Svoje "juhe in poparke" po obilnem kuhanju ni zamašil, temveč zatalil. Po takem ravnanju se ni v tekočinah nič več zaredilo.

Nasprotniki so seveda imeli spet svojo razlago in so dvignili vik in krik: "Zatalil je posode! In onemogočil dostop zraka! Kako naj se brez zraka zaredi življenje?!"

In tako je ideja o samonikli zareditvi mikroorganizmov obveljala še desetletja.

Vendar ugotovitve Lazzara Spallanzanija niso šle v pozabo. Našle so celo praktično uporabo. Dvorski slaščičar in žganjekuhar Nikolas Appert je na podlagi Lazzarijevih ugotovitev zasnoval nov način konzerviranja hrane, ki ga je leta 1810 opisal v znameniti knjigi "Umetnost konzerviranja snovi rastlinskega in živalskega izvora za več let". Prav takrat je na tak nepropusten način konzervirana hrana zelo prav prišla tudi Napoleonu pri oskrbovanju vojske na dolgih osvajalskih pohodih.

Pričujočo drugo številko **Eko-logika** so s sredstvi neimenovanih sponzorjev sestavili: Dimitrij Kralj, Vlado Šav, Irena Bojanovič
Računalniška obdelava tekstov: Virtual, Izola
Organizacijska kooperacija: Graffit, Izola
Tisk: Pigraf, Piran

MAKROSVET

Ime zvezde

Po grški pripovedki sta pred davnimi časi vladala v Etiopiji kralj Kefej in njegova žena Kasiopeja. Kasiopeja se je nekega dne hvalila, da je lepša od boginj. Te so se razjezile in poslale morsko pošast, ki naj bi opustošila njeno deželo. Kraljevski par je sklenil po nasvetu svečnikov žrtvovati zveri svojo edino hčer Andromedo. V zadnjem trenutku se je umešal junak Perzej, premagal pošast in osvobodil mladenko. Bogovi pa so nato vse premestili na nebo, kjer jih še danes vidimo kot ozvezdja, celo morska pošast je utelešena v ozvezdju Kita.

To je samo ena od nešteti pripovedk, ki so si jih pripovedovali narodi. Domišljali so si, da njene glavne junake vidijo na nebu. Iz svetlih zvezd so oblikovali podobe in jih poimenovali. Drugače je na južnem nebu, kjer najdemo presenetljiva imena, npr. Zračna črpalka. Mnoga južna ozvezdja so namreč poimenovali šele v 18. stoletju, ko astronomi niso imeli več smisla za lepe pripovedke iz starih časov. Raje so postavili na nebo najnovejše pridobitve tehnike. Ena od teh je bila tedaj tudi zračna črpalka. Iz množice izročil so astronomi izbrali 88 ozvezdij in z mednarodnim dogovorom določili njihove meje. Vsako kaže neko značilno podobo.

Posebej pomembna so zodiakalna ozvezdja: Oven, Bik, Dvojčka, Rak, Lev, Devica, Tehtnica, Škorpion, Strelec, Kozorog, Vodnar, Ribi.

Prepoznamo eno izmed njih:

